

Økonomi og finanspolitikk i EU – rapport fra finansministtermøtene i desember 2013

Rapport fra finansråd Lars-Erik Østby, Norges delegasjon til EU.

31.12.2013

Finansministtermøtene i desember

Det dominerende temaet under finansministtermøtene i desember var elementene i den framtidige bankunionen, hvor status skulle gjennomgås på toppmøtet mellom stats- og regjeringssjefene 19. og 20. desember. ECOFIN-møtet 10. desember la grunnlaget for å komme videre med de tre gjenstående hovedelementene for å etablere den framtidige bankunionen i eurosonen. Dette gjelder det felles regelverket som skal etableres for å håndtere kriseutsatte banker (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD), innskuddsgarantidirektivet (DGSD) samt opprettelse av en felles krisehåndteringsmyndighet (Single Resolution Mechanism, SRM).

Finansministrene justerte på dette møtet sine posisjoner vedrørende de to første elementene, slik at en skulle kunne slutføre de pågående forhandlingsrundene med Europaparlamentet om disse innen kort tid. Det ble oppnådd enighet med parlamentet om BRRD i et nytt forhandlingsmøte allerede dagen etter i Strasbourg. Det ble avholdt et siste forhandlingsmøte om DGSD mellom formannskapet i Rådet, Europaparlamentet og Kommisjonen 17. desember, hvor partene kom fram til en overordnet enighet. Når det gjelder SRM, gjensto det for finansministrene etter det ordinære ECOFIN-møtet 10. desember å etablere en overordnet enighet, slik at en etter hvert kan starte forhandlinger med Parlamentet også om dette. I dette øyemed ble det derfor holdt et ekstra ECOFIN-møte 18. desember før toppmøtet i Det europeiske råd 19.-20. desember.

Direktivet om krisehåndtering, BRRD

De viktigste elementene fra den overordnede enigheten (*general approach*) som finansministrene kom fram til om BRRD i juni 2013 er opprettholdt i kompromisset med parlamentet. Det innebærer at det etableres en strikt prioritetsrekkefølge for hvem som må ta tap og bidra til refinansiering av banker i krise. I korthet går dette *bail in*-regimet ut på at privat sektor først må ta tap på minimum 8 pst. av bankens totale verdier. Rekkefølgen her skal være slik at aksjeeiere og obligasjonsinnehavere skal ta tap først, deretter kan også innskytere måtte ta tap på innskudd som ikke er garanterte. Ut over disse minimum 8 prosentene kan det tas i bruk nasjonale fond som skal bygges opp til formålet med bidrag fra sektoren. Disse kan brukes i et omfang som tilsvarer maksimum 5 pst. av bankens verdier. Ut over dette kan statlige midler eventuelt tas i bruk. De nasjonale fondene skal bygges opp til å dekke minst 1

pst. av alle garanterte innskudd innen 10 år. I EU samlet anslås det at fondene da vil nå en størrelsesorden på 60-70 mrd. euro.

Europaparlamentet oppnådde gjennomslag for at regimet for *bail in* vil tre i kraft allerede 1. januar 2016 i stedet for 1. januar 2018, slik Rådet la opp til i sin *general approach*. Parlamentet har også ønsket at bruken av offentlige midler skal begrenses til tilfeller hvor det oppstår en gjennomgående systematisk krisesituasjon for banksektoren i et land. Men det vesentligste gjennomslaget for Rådet i det kompromisset som ble oppnådd, er at offentlige midler også skal kunne brukes preventivt - altså før en eventuell restruktureringsoperasjon må igangsettes, og i særskilte situasjoner. Kompromisset kaller dette *preventive recapitalisation on an exceptional basis*, og innebærer altså at solvente banker i enkelte tilfeller kan tilføres statlige midler innenfor regelverkene for statsstøtte hvis stresstester avslører eksisterende eller kommende problemer. Behovet for eventuell forlengelse av muligheten for preventive recapitalisation skal vurderes på nytt av Kommisjonen i 2018.

Det legges opp til at direktivet skal tre i kraft 1. januar 2015. Kompromisset skal nå ferdigstilles på teknisk nivå og formelt vedtas i Rådet og gjennom vedtak i Parlamentet.

Se kommentar fra [Parlamentet](#) og pressemelding fra [Rådet](#).

Direktivet om innskuddsgarantier, DGSD

På det siste forhandlingsmøtet 17. desember var det først og fremst *finansieringen* av innskuddsgarantiene i EUs felles regelverk for dette som ble diskutert. Direktivet innebærer at 100 000 euro av innskuddene en innskyter har i hver bank garanteres selv om banken skulle komme i finansielle vansker. Tilgang til de garanterte midlene skal bli lettere og raskere enn nå. Utbetalingsperioden skal reduseres fra kravet på høyst 20 arbeidsdager i dag til 7 dager innen 2024. I de landene som ikke allerede har tilstrekkelige fond knyttet til garantien, skal bankene betale inn over en 10-årsperiode slik at et felles fond for bankene i landet skal tilsvare minst 0,8 pst. av alle garanterte innskudd. Etter mostand fra mange av medlemslandene blir det ikke etablert noe felles innskuddsgarantifond for landene i eurosone.

Også dette kompromisset skal nå ferdigstilles på teknisk nivå og formelt vedtas i Rådet og gjennom vedtak både i ECON-komiteen og i plenum i parlamentet. Prosessen kan ta flere måneder, men det må forventes at den kan ferdigstilles innen EP oppløses før EU-valgene i mai. Først deretter vil det bli forhandlet om hvordan direktivet skal innpasses i EØS-avtalen.

Kompromisset som er oppnådd mellom forhandlingspartene, innebærer at Norge i henhold til det kommende direktivet ikke vil kunne videreføre på varig basis de vesentlig høyere garantinivåene pr. kunde pr. bank (2 mill. NOK) enn nivået i EU. De

høyere garantinivåene kan opprettholdes i en overgangsperiode på 5 år, til ut 2018. Det gjøres ikke noe skille mellom gamle og nye innskudd i denne overgangsperioden.

Se [kommentar](#) fra Kommisjonen.

Krisehåndteringsmyndigheten, SRM

Finansministrene kom fram til en foreløpig overordnet enighet om SRM på det ekstraordinære møtet 18. desember, selv om enkelte elementer må drøftes videre i Rådet. Den overordnede enigheten er imidlertid tilstrekkelig til at det vil kunne påbegynnes forhandlinger med Europaparlamentet og Kommisjonen på nyåret. Målsettingen vil da være å oppnå enighet om dette innen EU-valgene i mai. Da vil SRM kunne bli operativ fra og med 2015.

Kommissær Michel Barnier og finansminister Rimantas Šadžius på møtet i ECOFIN 10. desember.
Foto: The Council of the European Union

Enigheten i ECOFIN bygger på at det kommende regelverket om SRM skal gjelde landene i eurosonen og de øvrige medlemslandene som ønsker å slutte seg til. Den sentrale myndigheten, *Single Resolution Board* (SRB), skal ha ansvar for å planlegge og gjennomføre krisehåndteringen for alle banker som opererer i flere av landene og bankene som ellers er direkte overvåket av SSM. Nasjonale myndigheter vil i utgangspunktet ha ansvaret for håndteringen av øvrige banker. SRB skal bestå av en direktør og fire ansatte medlemmer i tillegg til representanter fra alle de nasjonale

krisehåndteringsmyndighetene. Når Den europeiske sentralbanken påpeker at en bank er i vansker, skal SRB kunne tilrettelegge for og igangsette krisehåndtering. Men det legges opp til at beslutninger fra SRB skal kunne overprøves av Rådet, eventuelt etter forslag fra Kommisjonen. Kompromisset legger også opp til særskilte prosedyrer og avstemningsregler i SRB som skal sikre at alle landene er involvert i ulike tilfeller, særlig når krisehåndteringen krever utløsning av midler. Et felles fond (*single resolution fund*) skal etableres basert på innbetalinger fra banksektoren. Eurolandene har forpliktet seg til å forhandle fram en interstatlig avtale innen 1. mars neste år om hvordan fondet skal kunne brukes og hvordan nasjonale fond i enkeltlandene gradvis over en ti-årsperiode skal inngå i dette felles fondet. Finansministrene er også enige om at det må etableres tilstrekkelige endelige finansieringskilder (*backstops*) som kan supplere fellesfondet, også i oppbyggingsperioden. Dette kan dreie seg om statlige midler fra enkeltlandene eller også midler fra ESM (European Stability Mechanism).

ECON-komiteen i parlamentet kom fram til en felles posisjon om SRM 17. desember, som ligger nærmere opp til Kommisjonens opprinnelige forslag enn det kompromisset ECOFIN nådde fram til i sitt møte dagen etter. Blant annet innebærer det en mer sentral rolle for Kommisjonen, herunder til å ta den endelige beslutningen om å igangsette krisehåndtering av en bank.

Kompromisset som Rådet nådde fram til, har allerede blitt kraftig kritisert fra blant andre Den europeiske sentralbanken og fra Europaparlamentet. Det pekes på at beslutningsprosessene blir alt for kompliserte og omfattende til at det blir mulig å handle raskt nok når en bank kommer i vansker. Dessuten vises det til at kompromisset er for vagt når det gjelder å ha på plass tilstrekkelig *backstops* for å finansiere opprydningsaksjoner rundt sviktende banker, ikke minst i den lange overgangsperioden før et endelig felles fond er etablert. Presidenten i parlamentet har varslet lange og kompliserte trilogforhandlinger om SRM neste år.

Se [pressemelding](#) etter ECOFIN-møtet 18. desember.

Her er den fullstendige [pressemeldingen](#) etter ECOFIN-møtet 10. desember.

Eurogruppen

Det ordinære møtet i Eurogruppen medio desember var et relativt kort møte, ettersom diskusjonene om bankunionen først og fremst foregikk i ECOFIN-rådet. Møtet inneholdt ingen overraskelser eller vanskelige beslutninger. Det ble etter møtet offentliggjort to uttalelser om henholdsvis Irland og Kypros - som stort sett uttrykker tilfredshet med politikkkresponsen og myndighetenes ambisjoner i disse landene, og som gav grunnlag for de neste utbetalingene fra ESM. I et ekstra møte 17. desember sluttet Eurogruppen seg også til utbetaling av 0,5 mrd. euro til Hellas. Dette er en utbetaling som opprinnelig skulle skjedd i juli i år, men som er utsatt til nå pga. manglende oppfyllelse av betingelser som IMF, Den europeiske sentralbanken og

Europakommisjonen har satt på flere områder, bl.a. knyttet til reformer innen offentlig administrasjon og omstrukturering av enkelte statlige selskaper.

[Eurogruppen om Irland](#)

[Eurogruppen om Kypros](#)

[Statement om Hellas](#)